

Risk Conference 17 - 18/10/2019
Esplanade Zagreb Hotel

IFRS 9 Review of SEE experiences:

Implementation and moving towards business-as-usual in the post implementation era

Očekivani kreditni gubici II

Samra Hadžialagić Merzić, Raiffeisen Bank BH

Zagreb, 17.10.2019.

Sadržaj

1. Uvod

2. BH tržište banaka

3. IFRS 9 primjena u Bosni i Hercegovini

4. Specifičnosti zahtjeva lokalne regulative

5. Izazovi sa kojima se Banke susreću u primjeni

6. Zaključak

1. Uvod

Alternativa uvoda...

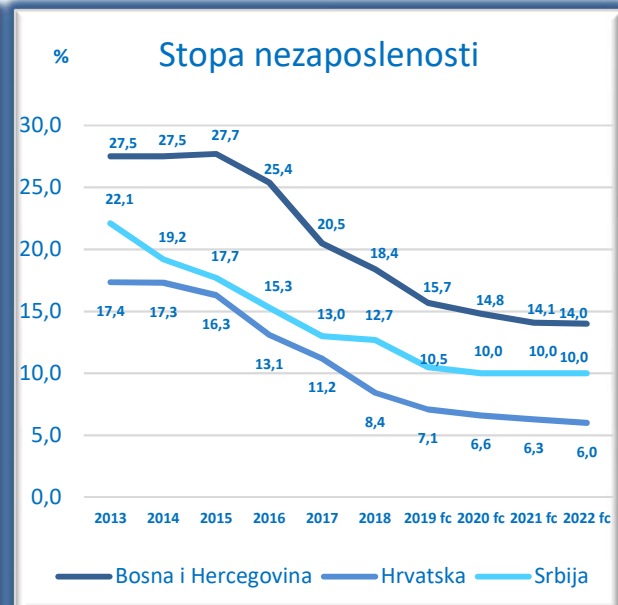
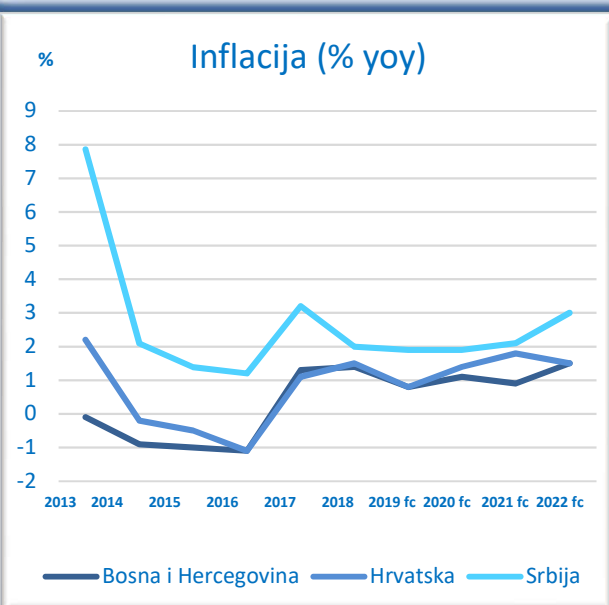
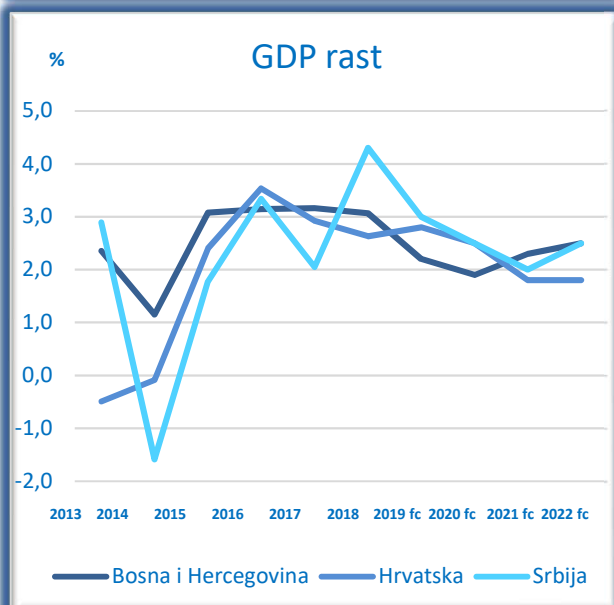
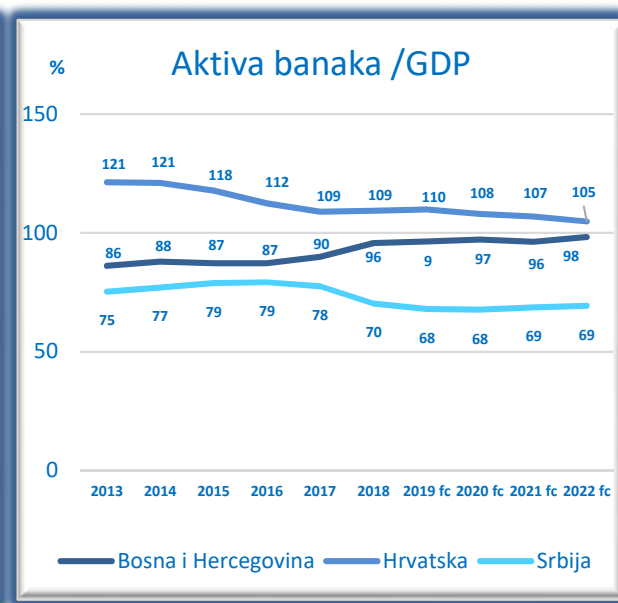
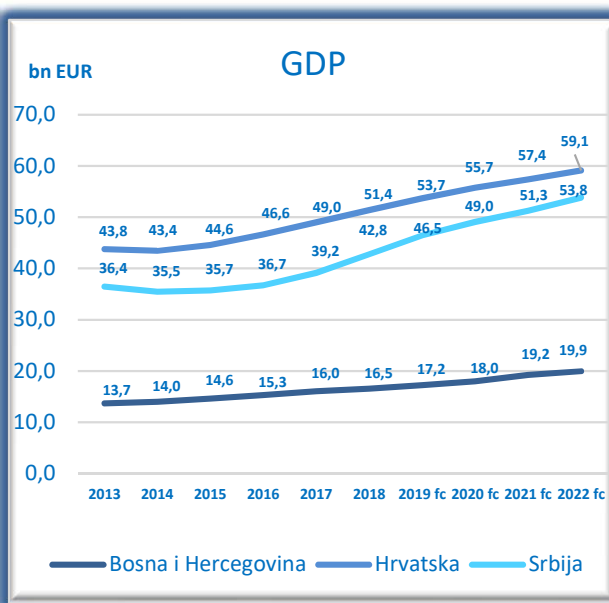
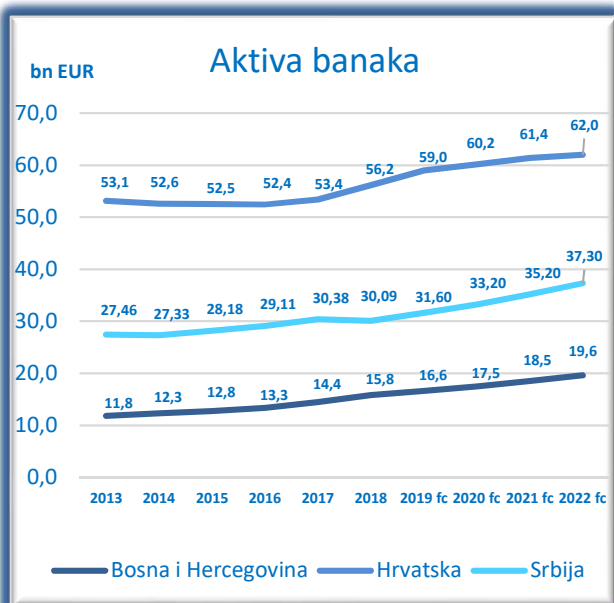
...pogled na proces upravljanja kreditnim gubicima...

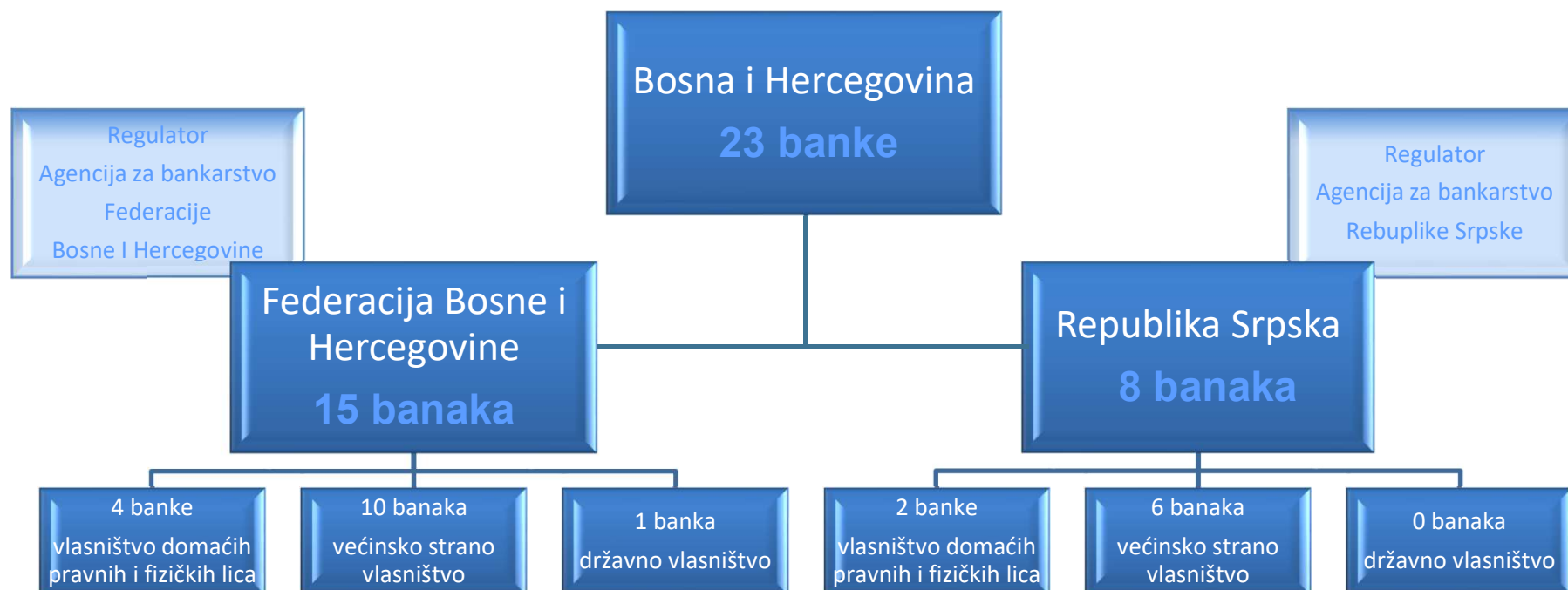
2. BH tržište banaka

Gdje smo u odnosu na region?

Struktura BH tržišta

Ključni akteri tržišta

3. IFRS 9 primjena u Bosni i Hercegovini

Nova BH era očekivanog kreditnog rizika

1. Hronologija objave IFRS 9 regulative

2. Heterogen način implementacije standarda

uslovljen sljedećim karakteristikama:

- **Veličina banke / banka sistemska ili ne / IRB ili STD banka**
- **Vlasništvo banke / članice grupacije evropskih banaka**
- **Raznolikost postojećih procesa u bankama**
- **Raznolikost implementirane IT infrastrukture**
- **Dostupnost i kvalitet podataka**

Nova BH era očekivanog kreditnog rizika, contd'

3. Proces eksternalizacije

- Pokrenut prema lokalnom regulatoru kod većine banaka
- Posljedica korištenja centralnih „majčinih” alata, IT usluga, modeliranja, izračuna očekivanih kreditnih gubitaka...

4. Formiranje novih procesa

- Rangiranje klijenata tj. ocjenjivanje kreditne kvalitete klijenata
- Sistem za rano prepoznavanje pogoršanja rizika (EWS)
- Razvoj risk modela uključujući forward-looking informacije
- Validiranje modela parametara i izračuna kreditnih gubitaka
- „End of Month” procedura

5. Promjene postojećih procesa

- Predviđanje i budžetiranje risk troška
- Knjiženje
- Izvještavanje
- Systemske/aplikativne dorade

Nova BH era očekivanog kreditnog rizika, contd'

6. Usvajanje novih znanja

- **Statistika, kvantitativna ekonomija, primijenjena matematika**
- **Modeliranje i prediktivnost risk parametara**
- **Validacija modela i parametara kreditnog rizika**
- **Tehnička znanja statističkih programa (SAS, R)**

7. Alat za ECL izračun

- **Interni razvoj**
- **Kupovina (eksterni dobavljači: Deloitte, Ernst&Young...)**

8. Pokretanje projekata implementacije lokalnih Odluka

- **Sveobuhvatan uvid utjecaja na sve procese u banci**
- **Mnoštvo stakeholdera**
- **Kompleksnost procesa**

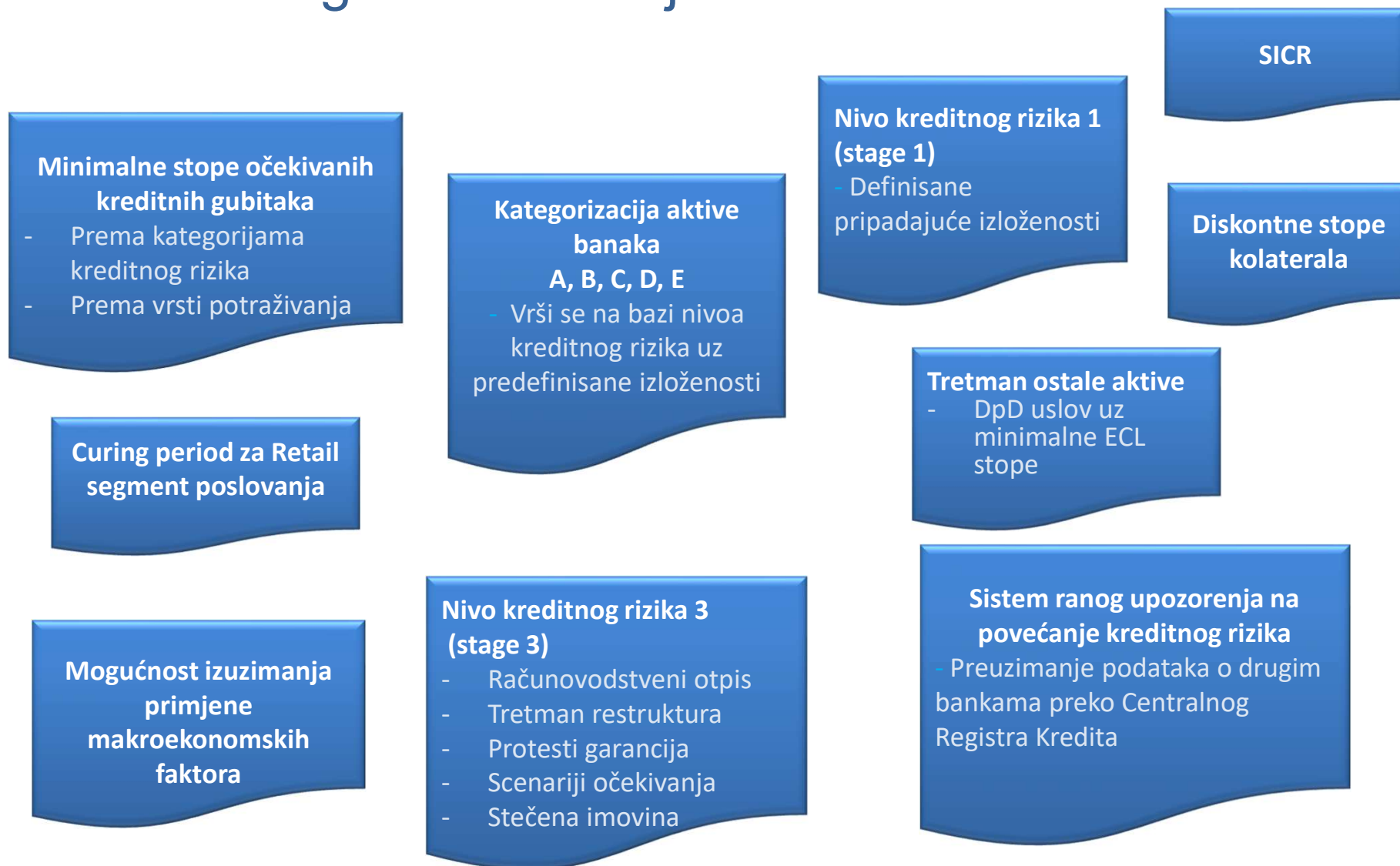
9. Zahtjevi usklađenosti/paralelna primjena

- **IFRS 9 – globalno rješenje**
- **IFRS 9 – lokalno rješenje**

4. Specifičnosti zahtjeva lokalne regulative

Malo drugačiji IFRS 9...

...dodatni regulatorni zahtjevi

Minimalne stope očekivanih kreditnih gubitaka za nivo kreditnog rizika 1, 2 i 3

Nivo kreditnog rizika 1

- Izloženosti sa niskim kreditnim rizikom - 0,1%
- Centralne vlade i banke, finansijske institucije – 0,1%
- Ostale izloženosti – 0,5%
- Nepostojanje adekvatne vremenske serije podataka – 1%

Nivo kreditnog rizika 2

- Minimalna stopa ECL-a – 5%
- Nepostojanje adekvatne vremenske serije podataka – 8%

Nivo kreditnog rizika 3

- Minimalne stope za izloženosti osigurane vs. neosigurane kolateralom

osigurane

R. br.	Dani kašnjenja	Minimalni očekivani kreditni gubitak
1.	do 180 dana	15%
2.	od 181 do 270 dana	25%
3.	od 271 do 365 dana	40%
4.	od 366 do 730 dana	60%
5.	od 731 do 1460 dana	80%
6.	preko 1460 dana	100%

neosigurane

R. br.	Dani kašnjenja	Minimalni očekivani kreditni gubitak
1.	do 180 dana	15%
2.	od 181 do 270 dana	45%
3.	od 271 do 365 dana	75%
4.	od 366 do 456 dana	85%
5.	preko 456 dana	100%

- Naročita vremenska pravila minimalnih stopa za restrukturane izloženosti

5. Izazovi sa kojima se Banke susreću u primjeni

We don't grow when things are easy, we grow when we face challenges.

Izazovi, prepreke ili pak prilike

Banke na BH tržištu su definisale sljedeće izazove pred koje ih je IFRS 9 doveo:

PODACI

1. Nedostatak podataka
2. Nedostatak dostatne historizacije podataka
3. Upitan kvalitet podataka

- Iako IFRS 9 standard insistira da se podaci prikupe uz razuman trud i troškove to ipak nije moguće
- Nedostatak informacija neophodnih za primjenu koncepta očekivanih gubitaka predstavlja jednu od najznačajnijih prepreka za adekvatnu implementaciju u bankama

Izazovi, prepreke ili pak prilike, contd'

PROCESI

1. Uspostavljanje procesa **rangiranja klijenata** tj.određivanja kvalitete i nivoa kreditnog rizika kojeg klijent nosi sa sobom
2. Neophodnost uspostavljanja aktivnog **EWS** (ranog reagovanja i uočavanja negativnih kretanja/ponašanja klijenata)
3. Neblagovremena podrška **ostalih finansijskih procesa** u implementaciji IFRS 9 (npr. Centralni Registar Kredita – podaci o IFRS 9 klasifikaciji i nivou kreditnog rizika; Ministarstvo finansija – izmjene kontnog plana)

UPRAVLJANJE KREDITNIM GUBICIMA

1. **Kompleksnost** izračuna
2. **Sveobuhvatnost** parametara kreditnog rizika
3. **Osjetljivost i nestabilnost** nivoa očekivanih kreditnih gubitaka (naročito nivoa 1 i 2)
4. **Primjena „expert opinion”**
5. **Duple metodologije, knjiženja i izvještavanje**
6. **Uključenje forward-looking** informacija

Izazovi, prepreke ili pak prilike, contd'

VRIJEME

1. **Ad hoc reakcije** i djelovanje banaka – u kratkom periodu bankarsko tržište „bombardovano” novim regulativama, između ostalog i implementacijom IFRS 9
2. **Nedostatak struktuiranog djelovanja** unutar banaka - planiranja unaprijed – nedostatak koji je naknadno proizveo promjene u procesima koji su urodili ad hoc organizacijskim i kompetencijskim promjenama
3. Kratki **rokovi** implementacije

KADROVI

1. **Manjak** odgovarajućeg kadra na tržištu rada – matematičara, statističara, modelara
2. Intenzivne **fluktuacije** unutar bankarskog tržišta - deficitaran kadar
3. **Odlazak** obučenih kadrova van zemlje

Izazovi, prepreke ili pak prilike, contd'

ORGANIZACIJA

1. Formacija timova za modeliranje i validaciju
2. Iniciranje projekata za primjenu lokalnih Odluka uz dodatnu konzumaciju, već ograničenih, ljudskih i IT resursa

REGULATORI

1. Neujednačena očekivanja za systemske i nesystemske banke na tržištu
2. Proces eksternalizacije – za sve banke sa centralnim/grupnim rješenjem u dijelu ili cijelom IFRS 9 procesu, neophodno dobiti odobrenje FBA/ABRS
3. Akcentirati savjetodavni aspekt lokalnog regulatora u cilju blagovremenog reagovanja na promjene i implementacije novih zahtjeva u bankama

NOVA REGULATIVA

1. Metodologija nadzornog testiranja otpornosti na stres (NTOS)
2. Nova default definicija - EBA

6. Zaključak

Dvije strane medalje...

Šta percipirate kao **priliku**, kao iskru pozitivizma u primjeni IFRS 9?

vs.

Koje ste **izazove** anticipirali pri implementaciji IFRS 9?

Od šume **izazova** ne vidimo drvo **prilika!!!**

Prilike:

- Raznovrsnost u korelacijama parametara otvara u potpunosti novo područje istraživanja kretanja ekonomskih/risk parametara
- Upravljanje kreditnim rizicima – podići na sljedeći nivo
- Izuzetno zanimljiva sfera usavršavanja znanja povezujući risk logiku i statistiku/primjenjenu matematiku

Zaključak

Izazovi pred nama:

- Složenije upravljanje očekivanim kreditnim gubicima
- Otežano mjerenje pojedinačnog uticaja parametara na izračun ECLa usljed kompleksnosti i sveobuhvatnosti modela
- Promjena kulture banaka – “only Risk issue” → „the Bank issue”

Dileme:

- Da li će IFRS 9 ispuniti očekivanja zbog kojih je i nastao?
- Kako će sa strane ekonomske/risk analize biti tretirane mnogobrojne heterogenosti u implementiranim rješenjima na bankarskom tržištu?
- Da li je statistika preuzela ekonomiju?

Hvala na pažnji!

Samra Hadžialagić Merzić

Voditelj odjela Upravljanja portfoliom i izvještavanja

Raiffeisen bank Bosna i Hercegovina

samra.hadzialagic-merzic@raiffeisengroup.ba

Prijavite se na Op2M newsletter
www.op2m.eu/prijavite-se-na-newsletter/

www.linkedin.com/company/optom

[@op2m.optimizetomanage](https://www.facebook.com/op2m.optimizetomanage)

